

Μια υπέροχη ιστορία αγάπης στο ύφος και
στην αφηγηματική σχολή του Τζούλιαν Μπαρνς.
THE TIMES

ΑΛΕΞ ΚΡΙΣΤΟΦΙ ΚΡΥΦΕΣ ΖΩΕΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: LET US BE TRUE
Από τις Εκδόσεις Serpent's Tail, Λονδίνο 2017
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Κρυφές ζωές**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Alex Christofi
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βάσια Τζανακάρη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Σεβαστιάδου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Peter Dyer
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Alex Christofi, 2017
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Fred Van Schagen/Getty Images, iStock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2018

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2018

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2618-1
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2619-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΑΛΕΞ ΚΡΙΣΤΟΦΙ

ΚΡΥΦΕΣ ΖΩΕΣ

*Μετάφραση:
Βάσια Τζανακάκη*

*Όποιος πιστεύει στην ελευθερία της βούλησης
δεν έχει αγαπήσει και δεν έχει μισήσει ποτέ.*

Μαρί φον Έμπνερ-Έσενμπαχ

Παρίσι, 1992

Θα ήταν πιο εύκολο να πιστέψει κανείς, σκεφτόταν ο Ραλφ κοιτάζοντας από ψηλά το ποτάμι, πως ο χρόνος βρισκόταν στη στιγμή, ξεγλιστρούσε από τα χέρια κι έπεφτε σαν πούπουλο. Αλλά ο χρόνος ήταν μια διαδικασία ολοκλήρωσης: ο χρόνος μαζευτόταν. Άφηνες μια στιγμή πίσω, και η στιγμή έμενε εκεί. Πόσο συχνά είχε περάσει από αυτό το σημείο χωρίς να ξέρει ότι θα στεκόταν εδώ σήμερα, με όλες αυτές τις μαζεμένες στιγμές, σκύβοντας πάνω από το πέτρινο στηθαίο για να κοιτάξει τα πλοιάρια στο ποτάμι;

Μέρος Πρώτο

*ΡΑΛΦ, Παρίσι και Ντοβίλ,
Μάρτιος-Απρίλιος 1958*

)

Ο Ραλφ πρωτογνώρισε την Έλσα όταν τον γρονθοκόπησε στο κεφάλι. Δεν είχε πονέσει πολύ, μιας κι έπινε ήδη δύο ώρες, αλλά το σημάδι της ήταν εκπληκτικά ακριβές. Σίγουρα θα ήταν προτιμότερο να ξεκινήσουν με συστάσεις.

Είχε συμβεί στο μπαρ του Ζακ, παραδόξως, όπου ο Ραλφ είχε εγκατασταθεί όλο το βράδυ. Ο Ζακ ήταν μπάρμαν παλιάς κοπής: απότομος, καχύποπτος με τους καινούργιους, με νύχια τόσο βρόμικα, που μετά βίας μπορούσε κανείς να ξεχωρίσει τον μηνίσκο τους, και το ποτηρόπανό του διαβεβαίωνε ότι τα ποτήρια του θα τύχαιναν δίκαιης μοιρασιάς λίπους. Αλλά το να σε αναγνωρίζουν και να σε δέχονται σ' ένα μέρος σαν το μπαρ του Ζακ ήταν υπέροχο. Το ποτήρι σου μεγάλωνε και γέμιζε ξανά από μόνο του· τα ζεστά απόβραδα μπορούσε κανείς να λαγοκοιμηθεί στη γωνίτσα του επί ώρες χωρίς να τον ενοχλήσει κανένας.

Ο Ραλφ είχε καθίσει στο συνηθισμένο του τραπέζι. Όταν ήταν φοιτητής, έπινε στο *Two Mandarins*, χαζεύοντας τους διάσημους, τότε που ακόμα νόμιζε ότι μπορεί να ολοκληρω-

νε το διδακτορικό του. Το πανεπιστήμιο είχε κάνει το λάθος να αναθέσει στον Ραλφ μια προσοδοφόρα δεύτερη δουλειά, να μεταφράζει γερμανικά επιστημονικά έγγραφα (την πιο ενδιαφέρουσα έρευνα εξακολουθούσαν να την κάνουν οι Γερμανοί παρά τα όσα είχαν συμβεί). Αλλά ο Ραλφ είχε ανακαλύψει ότι το να προοιμιάζει σπουδαστές γλώσσας στο Μπέρλιτς ήταν ακόμα πιο εύκολα λεφτά και είχε στήσει μια ζωή από την αρχή, μολονότι προσωρινή, στο Μαρέ. Τα κτίρια θεωρούνταν ακατάλληλα, κι αυτό τα καθιστούσε φτηνά, και ήταν το τέλειο μέρος να επιζήσει όσο κατάστρωνε ένα σχέδιο. Είχε μια μικρή σοφίτα, ψωμί και κρασί. Φυσικά, ουδέν μονιμότερον του προσωρινού αν δε σε πείραζε η αναμονή, και ο Ραλφ άρχιζε να βλέπει τη ζωή ως μια συσσώρευση του πιθανού σε πείσμα του δυνατού.

Περίπου μία ώρα πριν από την επίθεση, άλλος ένας θαμώνας, ο Φουάντ, είχε ξυπνήσει, έσιαξε το μουστάκι του, κάλυψε την παλάμη του με το μανίκι του και βίδωσε τον γλόμπο του ταβανιού στο ντουί του. Ο Ραλφ υποψιαζόταν ότι δεν είχε σπίτι σ' εκείνη τη φάση, καθώς ήταν δύσκολο να βρεις σπιτονοικοκύρη πρόθυμο να δεχτεί Αλγερινό. Τις λίγες ώρες ανάμεσα στις δουλειές του, έπαιρνε τους δρόμους, σταματούσε στου Ζακ να λαγοκοιμηθεί μια δυο ωρίτσες, προτού κλείσει το μπαρ και βρεθεί ξανά ανάμεσα στα σκουπίδια και στα δέντρα. Πάντα κουβαλούσε μαζί του ένα φύλλο της εφημερίδας της μέρας, κάτι που του προσέδιδε μια κάποια αρχοντιά, αλλά πιθανόν τη δίπλωνε για στρώμα.

Ο Ραλφ δεν έκανε καμία προσπάθεια να κρυφτεί όταν το βλέμμα του Φουάντ διασταυρώθηκε με το δικό του. Ο Φουάντ τού έκανε νόημα να πλησιάσει. Όταν άνοιξαν ένα ωραίο μπουκάλι κρασί, άρχισαν να επιλύουν τις διάφορες πολιτι-

κές κρίσεις που ταλάνιζαν την Τέταρτη Γαλλική Δημοκρατία, ξεκινώντας από την αδυναμία της κυβέρνησης συνασπισμού και περνώντας γρήγορα, όπως συνήθιζε ο Φουάντ, στον πόλεμο στην Αλγερία, τον οποίο επέμενε να αποκαλεί «πόλεμο της ανεξαρτησίας». Ο Ραλφ επέμεινε στη συνηθισμένη θέση του, υποστηρίζοντας ότι ήταν σημαντικό να στέκουν ενωμένοι, αλλά οι πολιτικοί στόχοι πολύ δύσκολα επιτυγχάνονταν διά της βίας, κάτι που υποδήλωνε μια έλλειψη βεβαιότητας για τα επιχειρήματά του. Ο Φουάντ είπε ότι το ζητούμενο δεν ήταν να εκβιάσουν τη γνώμη των κυβερνώντων, αλλά να τους εξαναγκάσουν να ακούσουν. Όταν τέλειωσαν το μπουκάλι, ακόμα δεν είχαν βρει λύση αποδεκτή και από τους δύο, κι έτσι ο Ραλφ πήγε στο μπαρ να φέρει άλλο ένα.

Αναγκάστηκε να περιμένει, καθώς ο Ζακ πήγε στο κελάρι να αλλάξει βαρέλι – σήκωσε την καταπακτή και εξαφανίστηκε. Επάνω στον πάγκο υπήρχε μια τσάντα. Μόνο μία γυναίκα βρισκόταν στο μπαρ, οπότε ο Ραλφ πήρε την τσάντα και την πλησίασε.

«Ξεχάσατε την τσάντα σας στον πάγκο», είπε.

Τον κοίταξε φιλικά, αλλά σασιτισμένη.

«Δεν είναι δική μου. Να η δική μου». Σήκωσε τη δική της από την καρέκλα δίπλα της.

Ο Ραλφ επέστρεψε στο μπαρ και άνοιξε την τσάντα. Ο Ζακ βλαστημούσε την ώρα που ανέβαζε το καινούργιο βαρέλι σκαλί σκαλί. Ο Ραλφ βρήκε ένα κραγιόν· ένα τσαντάκι με διάφορα καλλυντικά· ένα ημερολόγιο, που το έβαλε στην άκρη (δεν είχε όνομα, αλλά περιείχε ώρες και μέρη)· ένα κλειδί· ένα καθρεφτάκι· τσιρότα· ασπιρίνη. Ένα πορτοφολάκι είχε βυθιστεί στον πάτο. Αν μπορούσε να βρει ένα όνομα ή, ακόμα καλύτερα, μια διεύθυνση...

Ένα δυνατό χτύπημα στο πλάι του κεφαλιού. Δέχτηκε μια δεύτερη γροθιά και παραπάτησε. Το περὺγιο του αυτιού του έτσουςε. Κάποιος τραβούσε το πορτοφόλι, το οποίο ενστικτωδώς κρατούσε πιο σφιχτά. Μια γυναίκα τού φώναζε να το αφήσει.

«Κλέφτη, δώσ' το μου!»

Ο Ραλφ το άφησε την ώρα που ο Ζακ έσπρωχνε το βαρέλι στο τελευταίο σκαλοπάτι.

«Καλέστε την αστυνομία!» φώναζε η γυναίκα. «Αυτός ο άντρας πήγε να κλέψει την τσάντα μου!»

«Τι πράγμα; Ο Ραλφ;» είπε ο μπάρμαν. «Αυτός δε μ' αφήνει καν να στοργυλοποιήσω τα ρέστα του».

Τον κοίταξε. Είχε το ένα του χέρι σηκωμένο σε άμυνα. Εκείνη φαινόταν να προσπαθεί να αποφασίσει αν θα συνέχιζε να τον χτυπάει.

«Απλώς ήθελα...» άρχισε να λέει.

Εκείνη ξέσπασε σε γέλια.

«Έψαχνα το όνομά σου...» ολοκλήρωσε ξεψυχισμένα.

«Έλσα», είπε και του έδωσε το χέρι της. Ο Φουάντ πίσω της φορούσε το πανωφόρι του. Χαμογέλασε πλατιά στον Ραλφ, έβαλε την εφημερίδα παραμάσχαλα και γλίστρησε αθόρυβα έξω.

«Μπορώ να σου προσφέρω ένα ποτό;» ρώτησε ο Ραλφ.

Εκείνη χαμογέλασε.

«Σου έριξα μόλις μπουνιά στο κεφάλι.»

«Ναι, και τώρα χρειάζομαι ένα ποτό.»

«Εντάξει. Αλλά θα πληρώσω εγώ», αποκρίθηκε.

«Όχι, μην ανησυχείς.»

«Επιμένω. Είναι η ανταμοιβή σου που βρήκες την τσάντα μου». Στάθηκε δίπλα του στο μπαρ χαμογελώντας. Δεν είχε

ζητήσει συγγνώμη ακριβώς. Η έκφραση του Ζακ υποδήλωνε ότι δεν τον ένοιαζε ποιος θα πλήρωνε, αρκεί να το έκαναν γρήγορα.

Επέστρεψαν στο τραπέζι του Ραλφ, κι εκείνη έβγαλε τα γάντια της και σταύρωσε τα πόδια της.

«Ελπίζω να μη μένεις για να μου κάνεις παρέα...» είπε ο Ραλφ. «Φαίνονται να πηγαίνεις κάπου».

«Σπίτι, και δε θέλω να πάω». Ακούμπησε το μάγουλο στην παλάμη της, χαιδεύοντας το χνούδι πάνω από το αυτί της. «Γιατί; Αναστάτωσα τα σχέδιά σου;»

«Όχι, δε σκοπεύω να κάνω πολλά απόψε. Εκτός κι αν μετράει το κάπνισμα».

«Το κάπνισμα δεν είναι δραστηριότητα. Είναι μια έλλειψη μεταξύ δραστηριοτήτων».

Του Ραλφ τού περνούσε από το μυαλό πως εκείνη μπορεί να ήταν ειλικρινής. Ήταν φρικτός στο φλερτ, επειδή δεν του άρεσε καθόλου να ρισκάρει. «Αν είναι έτσι, είμαι ελεύθερος όλο το βράδυ...» είπε επιφυλακτικά.

«Ωραία. Τότε πρέπει να με πας για φαγητό». Τέλειωσε το κρασί της, σηκώθηκε και πήγε προς τον τηλεφωνικό θάλαμο. Εκείνος ήπιε όσο περισσότερο μπορούσε από το δικό του, μιας και είχαν καθίσει μόλις, έπιασε την τσάντα της για δεύτερη φορά εκείνο το βράδυ κι έσκασε ένα ακαθόριστο χαμόγελο στον Ζακ.

«Ας πεινάσει τότε. Δεν μπορώ να είμαι εκεί κάθε στιγμή της...»

Είδε τον Ραλφ, έβαλε το χέρι στο ακουστικό και του γύρισε την πλάτη, θαρρείς και το τηλέφωνο ήταν παιδί κι εκείνος χειροβομβίδα. Το πράσινο παλτό της κρεμόταν από τους ώμους της σαν σε κρεμάστρα, τσίτωνε μόνο όπου το έσφιγγε

στη μέση, δημιουργώντας μια ψευδαίσθηση του κορμιού της. Όσο μιλούσαν προηγουμένως, ο Ραλφ, για κάποιον λόγο, δεν είχε προσέξει πόσο μικροκαμωμένη ήταν, σχεδόν υποσιτισμένη – στην αρχή τού είχε φανεί εντυπωσιακή.

Κοίταξε έξω. Το εστιατόριο του Τζο Γκόλντενμπεργκ ήταν γεμάτο. Περίμενε όρθιος κρατώντας την τσάντα της από τη μian ακρούλα, μήπως και, αν την κρατούσε πολύ φυσικά, υποδήλωνε ιδιοκτησία. Μυρωδιά πράσου και βραστού κρέατος ερχόταν από κάποιο από τα διαμερίσματα από πάνω. Δυο μέτρα πιο πέρα, μια λιγνή γκρίζα γάτα σ' ένα ρείθρο γλειφόταν και τον παρατηρούσε. Ενώ κρατούσε την πόρτα ανοιχτή, άκουσε τον μεταλλικό ήχο της βάσης του τηλεφώνου καθώς η Έλσα κοπάνησε το ακουστικό.

«Πάμε να φύγουμε από το Μαρέ...» είπε η Έλσα απελπισμένη. «Να βρούμε ένα διασκεδαστικό μέρος. Είναι τόσο αποπνικτικά σ' αυτά τα δρομάκια». Είχε κινήσει ήδη προς το ποτάμι.

Τον οδήγησε στην Αριστερή Όχθη και από κει στο *Τουρντ' Αρζέν*, ένα εστιατόριο που τα πήγαινε πολύ καλά εδώ και εκατοντάδες χρόνια χωρίς να έχει πελάτη τον Ραλφ.

«Μπορώ να πάρω το παλτό σας, μαντάμ;» ρώτησε ο σερβιτόρος καθώς έμπαιναν.

«Όχι, δεν μπορείτε», του απάντησε.

«Έχουμε γκαρνταρόμπα, αν πιστεύετε ότι θα σας βόλευε».

«Θα το έχω υπόψη».

Προχώρησε με μεγάλες δρασκελιές προς ένα τραπέζι στο παράθυρο, αφήνοντας τον Ραλφ και τον σερβιτόρο να την ακολουθούν βιαστικοί. Ο Ραλφ ανασήκωνε απελπισμένος τους ώμους, σαν να έλεγε στον σερβιτόρο ότι δεν μπορούσε να την ελέγξει.

Το τραπέζι ήταν στρωμένο με ασημένια μαχαιροπίρουνα και τραπεζομάντιλο από χοντρό αιγυπτιακό βαμβάκι, και τρία αναμμένα κεριά έριχναν ένα ζεστό βουτυρένιο φως στο πρόσωπο και στο στέρνο της Έλσα έτσι όπως καθόταν απέναντί του.

«Σпеσιαλιτέ μας είναι η πολτοποιημένη πάπια», τους ενημέρωσε ο σερβιτόρος.

«Τι το σπέσιαλ έχει;» ρώτησε η Έλσα.

«Η πάπια είναι οχτώ εβδομάδων, την πάχυναν τις τελευταίες δεκαπέντε μέρες και ύστερα την έπνιξαν για να κρατήσει το αίμα της. Είναι λιχουδιά».

Ο σερβιτόρος γύρισε όρθια τα ποτήρια του κρασιού κι έδωσε στον Ραλφ έναν κατάλογο κρασιών τετρακοσίων σελίδων. Ο Ραλφ αναρωτήθηκε πώς βρέθηκε να κάθεται εδώ. Ένωσε ένα φούσκωμα στο στομάχι του, σαν να έπεφτε προς τα πίσω από έναν τοίχο και, όπου να 'ναι, το κεφάλι του θα συνθλιβόταν στο έδαφος. Τα χρώματα εδώ δεν έμοιαζαν διόλου με εκείνα των ξεθωριασμένων εσωτερικών χώρων του Παρισιού που γνώριζε.

«Διάλεξε κάτι που να πηγαίνει με πάπια», είπε η Έλσα.

«Δεν ξέρω τι πάει με πάπια».

Η Έλσα σήκωσε το χέρι της, χωρίς να πάρει τα μάτια της από πάνω του, κι έκανε ένα νόημα. Κατέφτασε ο σομελιέ.

«Αποφάσισε ο κύριος τι θα πιει απόψε;»

«Θα θέλαμε κάτι που να δίνει ωραία γεύση στην πάπια», απάντησε ο Ραλφ, ελπίζοντας ότι εκείνη μπορεί να αναγνωρίσει την πρόκληση.

«Ποια χρονιά γεννήθηκαν;» τον ρώτησε η Έλσα.

«Τι πράγμα;»

«Ποια χρονιά;»

«Το 1927».

«Ποπό! Τόσο μεγάλος;»

Η Έλσα έδωσε τον βαρύ κατάλογο στον σερβιτόρο.

«Ένα ωραίο κόκκινο του 1927. Και λιώστε μας μια πάπια».

Ο σερβιτόρος πήρε τον κατάλογο πειθήνια και απομακρύνθηκε με ανάλαφρα βήματα προς την κάβα. Ο Ραλφ έπνιξε ένα χαμόγελο. Η Έλσα, απ' ό,τι φαίνεται, είχε αντιληφθεί την αμηχανία του και είχε κεντρίσει την υπερουσία του σερβιτόρου για να τον διασκεδάσει.

Από κει ο Ραλφ μπορούσε να δει τον κόσμο στον δρόμο χαμηλά, το ποτάμι, το Ιλ Σεν Λουί και τη Νοτρ Νταμ. Πώς μπορούσε να ελπίζει να αντεπεξέλθει σ' ένα τέτοιο μέρος όταν ακόμα και η θέα είχε περισσότερο ενδιαφέρον απ' ό,τι ο ίδιος; Δεν είχε καν λεφτά να πληρώσει το φαγητό, πόσο μάλλον το κρασί. Εκείνη πρέπει να το ήξερε, αν όχι επειδή τον συνάντησε εκεί όπου τον συνάντησε, τουλάχιστον από τα ρούχα του. Αλλά εφόσον είχε κάνει την αρχή, μπορούσε να το απολαύσει. Κοιτάζοντας τους υπόλοιπους πελάτες, είδε έναν άντρα με λαμπερά μαύρα μαλλιά, μεγάλα στρογγυλά αυτιά και εξωφρενικό μουστάκι.

«Ο Νταλί είναι αυτός;» μουρμούρισε.

«Ποιος;» Γύρισε ολόκληρη, βάζοντας το χέρι στην πλάτη της καρέκλας της για να στηριχτεί.

«Ο Σαλβαδόρ Νταλί».

«Εννοώ ποιον λες».

«Αυτόν με το μουστάκι αλά Νταλί, να πάρει η ευχή».

«Α, ναι, αυτός είναι».

«Δε σε ενδιαφέρει;»

«Δε θα το 'λεγα. Λιώσε ένα ρολόι, φτιάξε δύο αγάλματα, βάλ' τα στην έρημο και βάφτισέ τα με ένα ηλίθιο όνομα, όπως

“Η αντίληψη της απώλειας”. Δεν είναι και Ντα Βίντσι... Έτσι δεν είναι;» Ξεδίπλωσε την πετσέτα της. «Και, τέλος πάντων, νόμιζα ότι ζούσε στην Ισπανία».

Ο σομελιέ επέστρεψε, για να τους δείξει ένα σκονισμένο μπουκάλι κρασί.

«Είμαι σίγουρος ότι είναι καλό, ευχαριστώ», είπε ο Ραλφ.

Ο σομελιέ έβγαλε τον φελλό, σαν μαέστρος που έκανε την πρώτη κίνηση με την μπαγκέτα του, κι έβαλε λίγο στο ποτήρι του Ραλφ. Ο Ραλφ κοίταξε τον σομελιέ και ύστερα την Έλσα, που έδειχνε έτοιμη να σκάσει στα γέλια. Επέλεξε να πει μια γρήγορη μικρή γουλιά.

«Εντάξει. Ευχαριστώ».

Ο σομελιέ άρχισε να σερβίρει, κρατώντας το μπουκάλι σαν προέκταση του χεριού του, προσέχοντας να μην αγγίξει το ποτήρι.

«Ω, δεν αφήνετε καλύτερα το μπουκάλι;» είπε η Έλσα. «Δεν έχουμε όλη τη νύχτα μπροστά μας».

Ήξερε ότι θα έπρεπε να φρξίξει, αλλά ενθουσιάστηκε με την αγενεία της. Εκείνη φαινόταν να αναγνωρίζει ενστικτωδώς ότι ο Ραλφ θα πρόδιδε τον εαυτό του για να είναι μαζί της. Και ήταν αλήθεια: ήθελε να πάρει το μέρος της. Ένιωσε να γεννιέται μια σιωπηρή αφοσίωση, να λειαιίνεται το όριο που είχε βάλει ανάμεσα στο *εγώ* και στο *δικό μου*, να επέρχεται μια αποδοχή του *εμείς* και του *δικό μας*.

Ο σερβιτόρος ήρθε σπρώχνοντας ένα καροτσάκι, και η άσπρη ποδιά του σκέπαζε τα πόδια του. Σήκωσε ένα κάλυμμα και αποκάλυψε δύο πιάτα, όπου βρισκόνταν δύο τέλεια στήθη πάπιας, περιχύνοντάς τα με μια πηχτή σκούρα, σχεδόν μαβιά σάλτσα. Στη συνέχεια έβαλε με ένα κουτάλι δύο μαλακές πατατούλες σε κάθε πιάτο και τους ευχήθηκε καλή όρε-

ξη. Αυτό ήταν. Η σάλτσα είχε περιχυθεί, το κρασί έρεε. Υπολόγιζε ότι το γεύμα θα του κόστιζε οχτώ χιλιάδες φράγκα. Ίσως τον εμπιστευόνταν αρκετά ώστε να δεχτούν επιταγή;

«Τρώγε τώρα που είναι ζεστό», είπε στην Έλσα. Έριξε μια ματιά στον Νταλί, που αντίκριζε τον συνδαιτυμόνα του με το ένα φρύδι ανασηκωμένο και σκούπιζε το στόμα του με μια πετσέτα, και ύστερα στον Σηκουάνα, που κυλούσε προς την πόλη και τον πύργο. Στον ουρανό τα σύννεφα μωλωπισμένα, ραγισμένα. Μια φευγαλέα αστραπή, ο κεραυνός δεν ακούστηκε πίσω από το τζάμι. Βρισκόταν στο παλιότερο εστιατόριο του κόσμου, τρώγοντας πάπια με μιαν άγνωστη που τον είχε χτυπήσει στο κεφάλι. Η πολλαπλασιαστική επίδραση των απαραίτητων πιθανοτήτων για να συμβούν όλα αυτά καθιστούσε την παρουσία του εδώ σχεδόν αδύνατη. Οποσδήποτε, τέτοια πράγματα συνέβαιναν στον κόσμο, αλλά σ' εκείνον ποτέ. Αυτά τα τελευταία χρόνια δε ζούσε κάθε μέρα εκ νέου, αλλά προσπαθούσε να τελειοποιήσει την ίδια μέρα, ξανά και ξανά, ενδιαφερόμενος μόνο για ελαφρές παραλλαγές. Τώρα, όμως, εδώ, απόψε, αυτή η όμορφη γυναίκα είχε σπάσει τον κύκλο, χωρίς πολλά πολλά, οδηγώντας τον αθόρυβα σε μια καινούργια μέρα, χωρίς νύξη για το τι μπορεί να ακολουθούσε.

Σήκωσε το ασημένιο πιρούνι και άνοιξε την τρυφερή σάρκα της πάπιας. Ήταν μαλακή, σχεδόν έλιωσε στη γλώσσα του, αλλά η γεύση ήταν πλούσια, γήινη και γλυκιά. Σαν δαμάσκηνα και ζωμός. Στριφογύρισε το κρασί του στο ποτήρι, βλέποντάς το να φτάνει έως το χείλος. Σε όλη τη διάρκεια της ζωής του Ραλφ, το κρασί παρέμενε ανέγγιχτο σ' ένα ράφι κάτω από τη γη, με μια μικρή φυσαλίδα του αέρα που υπήρχε προτού πεθάνει ο πατέρας του και φύγουν από το Αμβούργο, πριν

από την Αγγλία, πριν από τον πόλεμο, πριν από τον μόχθο που κατέβαλε για να μάθει να μιλάει γαλλικά όχι απλώς σωστά, αλλά και με χάρη.

Ήπιε μια γουλιά. Η γεύση δεξιά και αριστερά στη γλώσσα τον έκανε να αναριγίσει, τόσο συτυφή, σχεδόν ξιτισμένη, σε αντίστιξη με τη βαριά λαμπρότητα στη γεύση της πάπιας.

«Κλαις;» ρώτησε η Έλσα καχύποπτη. Κατέβασε το ποτήρι της, από το οποίο ήταν έτοιμη να πει.

«Και βέβαια όχι», απάντησε ανοιγοκλείνοντας τα μάτια του. «Το κρασί μου έκαψε τον λαιμό». Εκείνη δε φάνηκε να πείθεται, και δεν πήρε τα μάτια του από τα δικά της όσο έπινε το κρασί της.

Όταν τέλειωσε το φαγητό του, σηκώθηκε και πήγε στην τουαλέτα, όπου στάθηκε στον νιπήρα, ανάμεσα σε δύο καθρέφτες. Υπήρχαν πολλοί εαυτοί του εδώ, σ' αυτή την άβυσσο της εικόνας μέσα στην εικόνα, που εκτεινόταν ατέλειωτα εμπρός και πίσω. Ήταν εδώ, αληθινός και ζωντανός, τέλεια αντίγραφά του απλωμένα στο παρελθόν και στο μέλλον, με κινήσεις δεμένες στο παρόν. Αιώνιως θα ήταν εδώ κι εδώ. Έσιαξε τα μαλλιά του, και, μέσα στην άβυσσο, όλοι οι Ραλφ έκαναν το ίδιο, μισαντικρίζοντάς τον, μισοκοιτάζοντας από την άλλη.

Όταν κάθισε ξανά, τα πιάτα είχαν μαζευτεί.

«Δε σ' έχω ξαναδεί στο μπαρ του Ζακ», της είπε.

«Δεν έχω ξαναπάει», αποκρίθηκε η Έλσα.

«Γιατί ήρθες απόψε;»

«Ειλικρινά, δεν ξέρω. Μάλλον ένιωσα μοναξιά...» Του χαμογέλασε θλιμμένα, και ο Ραλφ, αναπάντεχα συγκινημένος, ήταν έτοιμος να της πει πόσο χαιρόταν που την είχε συναντήσει, όταν ο σερβιτόρος επέστρεψε και ρώτησε αν θα ήθελαν επιδόρπιο.

Ο Ραλφ περίμενε σε ετοιμότητα την ώρα που η Έλσα πήρε έναν κατάλογο. Μπορούσε να δανειστεί λεφτά από τον μεσιέ Νταγκ, τον σπιτονοικοκύρη του, που τον διέκρινε μια σχολαστική αβρότητα σε σχέση με το χρήμα. Ή θα μπορούσε να πάρει τον σερβιτόρο παράμερα και να του εξηγήσει την κατάσταση, να προσφερθεί να πλύνει πιάτα. Οι σπουδαστές του ήταν αρκετά ευέλικτοι. Θα χρειαζόταν τρεις ή τέσσερις εβδομάδες το πολύ.

«Θα πάρεις επιδόρπιο;» τον ρώτησε.

«Χόρτασα», της απάντησε. «Εσύ;»

«Όχι, όχι απόψε». Σηκώθηκε και φόρεσε το παλτό της, πιάνοντας το καπέλο του. «Έλα, πάμε μια βόλτα».

Θα μπορούσε να γελάσει. Θα το χρέωναν στον λογαριασμό της. Ειδάλλως, γιατί να το προτείνει;

«Βάλε το παλτό σου, γρήγορα!» φώναξε. Καλά καλά δεν είχαν αφήσει τα μαχαιροπίρουνά τους, κι εκείνη διέσχισε ήδη την αίθουσα και πήγαινε προς τον προθάλαμο. Την ακολούθησε μουρμουρίζοντας ευχαριστίες στον μετρο, κατέβηκαν τα σκαλιά, πέρασαν μπροστά από τον θυρωρό. Η Έλσα δεν τον περίμενε – προχωρούσε στον δρόμο.

«Συγγνώμη, κύριε!» φώναξε ο θυρωρός. Άκουσε λογομαχίες πίσω του και τάχυνε το βήμα. «Συγγνώμη!» φώναξε ξανά ο θυρωρός, επίμονα αυτή τη φορά, κάνοντας μερικά βήματα. Η Έλσα έβγαλε τα παπούτσια της και άρχισε να τρέχει. Ο Ραλφ άρχισε κι εκείνος να τρέχει, και ο θυρωρός τούς πήρε στο κατόπι.

Η Έλσα εξαφανίστηκε, χαχανίζοντας, πίσω από μια γωνία.

«Δε θα μας πιάσεις ποτέ, μαλάκα!» φώναξε.

Ο θυρωρός ήταν γρήγορος για το μέγεθός του, και το στομάχι του Ραλφ σφίχτηκε απίστευτα πολύ καθώς η αηδιαστι-

κή γλυκιά επίγευση της πάπιας σκαρφάλωσε στον λαιμό του. Έστριψε στη γωνία, αλλά η Έλσα είχε εξαφανιστεί, και επί πολλή ώρα άκουγε μόνο τον ήχο από τα βήματά του στο λιθόστρωτο, ώσπου κατάλαβε πως είχε απομακρυνθεί από τα πάντα. Δεν υπήρχε θυρωρός, δεν υπήρχε εστιατόριο, δεν υπήρχε Έλσα – το μόνο που υπήρχε ήταν η βροχή που είχε πέσει και κυλούσε στις υδρορροές, τα σκοτεινά αρ ντεκό παράθυρα με τα τετράγωνα τζαμάκια που έβλεπαν στην εκκλησία του Σεν Σεβερίν και μια καρδιά που δεν έλεγε να ηρεμήσει. Μπορεί και να έφτανε τους δυόμισι δισεκατομμύρια χτύπους το λεπτό, και μπορούσε να την ακούσει να μετράει αντίστροφα. Αισθάνθηκε αναγούλα και τρεμούλα. Τουλάχιστον ήταν ζωντανός.

Πέρασαν τρεις μέρες, και ο Ραλφ άρχισε να αποδέχεται το γεγονός ότι δεν υπήρχε ελπίδα να βρει αυτή την Έλσα. Δεν είχε το τηλέφωνο ή τη διεύθυνσή της, δεν ήξερε καν το επώνυμό της. Διαρκώς κλωθογύριζε στο μυαλό του τρόπους για να τη βρει. Αλλά ο καιρός περνούσε, και την Παρασκευή βρέθηκε έξω από το μπαρ του Ζακ νωρίτερα απ' ό,τι συνήθως, ο πρώτος θαμώνας που είχε φτάσει.

«Ο Φουάντ φάνηκε;» ρώτησε ο Ραλφ.

«Όχι. Είχε διαδήλωση σήμερα», απάντησε ο Ζακ.

«Κομμουνιστική ή για την Αλγερία;»

«Πού να ξέρω; Εσύ λογομαχείς κάθε βράδυ μαζί του. Α... υποτίθεται ότι πρέπει να σου δώσω αυτό», είπε ο Ζακ και του έδωσε ένα βρόμικο τσαλακωμένο και διπλωμένο χαρτί. «Ποτό;»

«Μια μπίρα, ευχαριστώ». Ο Ραλφ κοίταξε το σημείωμα.

Ο Ζακ ρούφηξε τη μύτη του και κατάπιε ένα φλέμα. Το σημείωμα έγραφε:

Αν θέλεις να ξαναδείς το καπέλο σου, συνάντησέ με στις 5.30 μ.μ. δίπλα στο εστιατόριο στον Πύργο του Άιφελ.

Ο Ραλφ γύρισε το σημείωμα από την άλλη. Η πίσω πλευρά ήταν άγραφη, και υπήρχαν μόνο τα βρόμικα αποτυπώματα από τα δάχτυλα του Ζακ. Ο Ραλφ κοίταζε το ρολόι.

«Σήμερα σ' το έδωσε;» ρώτησε.

«Ήρθε ένα αγοράκι το πρωί, την ώρα που έστηνα τις καρέκλες. Φορούσε σορτσάκι και καπελάκι, πρέπει να είχε ξεπαγιάσει.»

«Μπορώ να ακυρώσω την μπίρα;»

Ο Ζακ σήκωσε το ποτήρι, παίρνοντας τον παραπανίσιο αφρό με το δάχτυλό του. «Τώρα την έβαλα.»

«Δεν μπορείς να την πιεις εσύ;»

«Εγώ να την πιω, αλλά εσύ θα την πληρώσεις. Πώς σου φαίνεται;»

«Θα σε πληρώσω αργότερα, παλιοσπαγγοραμμένη», απάντησε ο Ραλφ τυλίγοντας το κασκόλ στον λαιμό του. Αν έκανε γρήγορα με το ποδήλατό του, θα μπορούσε να φτάσει εγκαίρως και να του περισσέψει και ώρα.

Έτρεξε δίχως σταματημό έως τον Σεν Ζακ, ίσως τη μόνη εκκλησία στα χρονικά που έχτισαν χασάπηδες και κατέστρεψαν δημοκρατικοί. Για άγνωστους λόγους, είχαν αφήσει το καμπαναριό άθικτο, κι έτσι έστεκε μόνο του εκεί. Συνέχισε στην οδό Ντε Ριβολί, προσπερνώντας λεωφορεία σταματημένα στις στάσεις τους. Γκρι και μπεζ βεσπάκια χώνονταν με θόρυβο στα ανοίγματα. Ο αέρας πάγωνε τους κό-

μπους των χεριών του κι έκανε το λαρύγγι του να σφίγγεται.

Ποια ήταν αυτή η Έλσα, που έπαιζε παιχνίδι χωρίς να του πει τους κανόνες, που το είχε βάλει στα πόδια αφήνοντάς τον πίσω σαν απόδειξη; Η συμπεριφορά της δεν έβγαζε νόημα. Έπρεπε να μάθει περισσότερα. Μερικές φορές αναρωτιόταν αν πήγαινε με τα νερά του – σχεδόν είχε νιώσει ότι της προκαλούσε βαρεμάρα– παρ’ όλα αυτά, είχε καταβάλει μεγάλη προσπάθεια για χάρη του. Αναμφίβολα, κανένας από τους δύο δε θα μπορούσε να ξαναπατήσει το πόδι του στο *Τουρ ντ’ Αρζέν*. Δε θα μπορούσαν να κάνουν το ίδιο κόλπο. Ήταν σαν να μη σκεφτόταν τις συνέπειες. Ο Ραλφ έστριψε για να περάσει από τον Κήπο του Κεραμεικού, που πήρε το όνομά του από κεραμοποιούς, αλλά φτιάχτηκε για βασιλείς. Μια γυναίκα πεζή προσπαθούσε να κρατήσει την τσάντα της στον ώμο της καθώς το παιδί της έτρεξε προς το σιντριβάνι με ένα καραβάκι.

«Κατέβα από το ποδήλατο!» φώναξε ένας αστυνομικός σηκώνοντας το χέρι του προς το μέρος του Ραλφ.

«Λυπάμαι, δεν μπορώ. Έχω αργήσει!» αποκρίθηκε φωναχτά ο Ραλφ πάνω από τον ώμο του, στρίβοντας μπροστά του.

Ο αστυνομικός έδειχνε έτοιμος να τον κυνηγήσει, αλλά το σκέφτηκε καλύτερα καθώς ο Ραλφ έτρεχε στον μεγάλο ίσιο χαλικόστρωτο δρόμο του κήπου, περνώντας ανάμεσα από την κίνηση της Πλας ντε λα Κονκόρντ και βγαίνοντας στην Πον Αλεξάντρ III.

Αν δεν είχε επικοινωνήσει ξανά μαζί του, εκείνη η βραδιά θα ήταν το τέλος. Αλλά είχε κρατήσει το καπέλο, αφήνοντας τη νύχτα εκκρεμή. Πρέπει να θέλει να τον δει. Σκεφτόταν εκείνη τη βραδιά, θυμόταν τι του είχε πει ψάχνοντας να βρει καινούργια νοήματα, διερωτώμενος αν είχε φανταστεί

τα βλέμματά της. Δεν είχε προλάβει να μάθει σχεδόν τίποτα για εκείνη. Δεν είχαν φιληθεί, δεν είχαν εκδηλώσει συναισθήματα. Τίποτα δεν είχε ειπωθεί μεγαλόφωνα. Κι αν απλώς ήθελε να του δώσει το καπέλο και να φύγει; Μα αυτό θα ήταν γελοίο. Γιατί να κανονίσει να συναντηθούν ενώ θα μπορούσε να παραδώσει το καπέλο αντί για το σημείωμα;

Μπροστά ήταν ο πύργος. Κάποτε είχε καταδικαστεί σαν άχρηστος, εξωφρενικός και γελοίος. Του θύμιζε εκείνη τη χολιγουντιανή εικόνα για τον πόλεμο που είχε κάνει το Παρίσι ένα μέρος σύντομης διαμονής ανάμεσα στην πραγματικότητα του φασισμού και της αντίστασης. Όταν ο Ραλφ έφτασε στην πόλη για να σπουδάσει στα τέλη του 1946, οι απόφοιτοι της Αντίστασης φαινόταν να έχουν αυξηθεί. Ένας ζαχαροπλάστης που πριν από τον πόλεμο αρνιόταν να εξυπηρετήσει Εβραίους ισχυριζόταν ότι συντηρούσε μια δεκαμελή οικογένεια στα ντουλάπια της κουζίνας του και ούτω καθεξής. Αν ήταν όντως τόσο πολλοί, δε θα υπήρχαν άλλοι Εβραίοι για να τους κρύψουν και μπορεί να είχαν εισβάλει στη Γερμανία με τα μπαστούνια και τις ομπρέλες τους.

Καθώς η αποβάθρα Κε ντ' Ορσέ έδωσε τη θέση της στην Κε Μπρανλί, αναρωτήθηκε γιατί είχε διαλέξει αυτό το μέρος. Αυτό ήταν ένα Παρίσι βγαλμένο από ταξιδιωτικό οδηγό, καρτ ποστάλ. Φαινόταν πολύ προφανής και αδέξια κίνηση για κάποια που απολάμβανε τόσο να περιφρονεί τις συμβάσεις.

Και πάλι, όμως, να το, ένα συνονθύλευμα από αντηρίδες, ένα παρατηρητήριο του ωραίου Παρισιού. Η Έλσα θα ήταν εκεί πάνω τώρα, απενίζοντας την πόλη. Το κωνικό σχήμα του οικοδομήματος το έκανε να φαντάζει σαν να χανόταν πέρα από κάθε μέτρο στον ουρανό. Ακούμπησε το ποδήλατό του σ' ένα κιγκλίδωμα. Ένα ζευγάρι κάπνιζε σ' ένα παγκάκι, αμί-

λητοι και οι δύο. Ένας πατέρας τραβούσε το παιδί του από το χέρι για να βγει από ένα παρτέρι. Η συμπεριφορά των παιδιών τον μέρδευε. Έδειχναν να μη διαθέτουν συνειρμική μνήμη. Ήθελαν πεισματικά να συλλέγουν καινούργιες εμπειρίες: γεύση, αφή, μυρωδιά. Δεν είχαν δει αρκετή ζωή ώστε να υποθέτουν. Πέρα από αυτό, ο ατελής έλεγχος του σώματός τους και το κωμικό των αναλογιών τους τα καθιστούσε συναρπαστικό θέαμα.

Ο Ραφ δε θυμόταν να έχει δει παιδί εδώ και χρόνια, αλλά τώρα υπήρχαν παντού. Δεν ήταν το μόνο που θα του είχε διαφύγει από τα είκοσι έως τα τριάντα του. Δεν τον σόκαρε, όμως, τόσο η ξαφνική εμφάνιση των παιδιών, όσο η συνειδητοποίηση πως οι γονείς ήταν νεότεροι από τον ίδιο. Είχαν πεντάχρονα, δεκάχρονα, ακόμα και δεκαπεντάχρονα παιδιά. Κάποια στιγμή είχε ξεστρατίσει από τον δρόμο των συνομηλίκων του. Η ακαδημαϊκή ζωή τον είχε ξεχωρίσει από το κοπάδι, αλλά είχε αποκοπεί και από κει, με αποτέλεσμα τώρα να είναι ένα ζωντανό απολίθωμα, απομονωμένο και απίθανο να συγκλίνει. Η λογική του του έλεγε ότι δεν είχαν τελειώσει οι γυναίκες που θα μπορούσε να γνωρίσει, αλλά μερικές φορές έτσι ένιωθε.

Διέσχισε τους κήπους κι έφτασε στη μεγάλη ουρά για το ασανσέρ. Ώσπου να φτάσει μπροστά, εκείνη θα είχε φύγει. Ο υπάλληλος τον σταμάτησε καθώς πλησίαζε.

«Κύριε, μην πηγαίνετε από τις σκάλες».

«Γιατί;»

Ο υπάλληλος σήκωσε τα μάτια του.

«Ακόμα και ο ανελκυστήρας κάνει οχτώ λεπτά».

«Δε σκοπεύω να περιμένω μία ώρα και μετά να περιμένω άλλα οχτώ λεπτά».

Ο υπάλληλος ανασήκωσε τους ώμους. Ο Ραλφ άρχισε να ανεβαίνει. Θα την αναγνώριζε; Θυμόταν το κόκκινο κραγιόν της, το παλτό σφιγμένο στη μέση, την εύθραυστη κλειδα της. Η τέλεια συμμετρία του προσώπου της, με κάποιον τρόπο, το έκανε πιο δύσκολο να το ανακαλέσει. Ήταν όμορφη, γι' αυτό ήταν σίγουρος. Πρόσωπο σε σχήμα καρδιάς, με σχεδόν σουβλερό πιγούνι. Αλλά ήταν η ιδέα της.

Όταν έφτασε στην κορυφή και η ανάσα του επανήλθε στο φυσιολογικό, έκανε δύο φορές τον γύρο κατά τη φορά του ρολογιού και μία προς την αντίθετη. Δεν υπήρχε καμία γυναίκα μόνη της, κανένας μόνος. Έπρεπε να έχει ψάξει στην ουρά. Ίσως ήταν ακόμα κάτω.

Αλλά γιατί είχε άγχος; Μεγάλος άνθρωπος ήταν. Δεν ήταν κάποιος κλασιάρης ρομαντικός νεαρός και δεν υπήρχε λόγος να εμπιστευτεί μια εντελώς άγνωστη γυναίκα. Ήταν μόνο ένα καπέλο. Δεν είχε καμία δουλειά να κυνηγάει χίμαιρες στην πόλη, να ανεβαίνει σε πύργους. Κι όμως, ήταν εδώ. Ατένισε την πόλη. Ο ήλιος φώτιζε από πίσω τα σκοτεινά σύννεφα δημιουργώντας φωτοσκιάσεις και για μια στιγμή τα διαπέρασε, φωτίζοντας τις στάλες της βροχής, ώστε το φως έπεσε όχι μόνο στις επιφάνειες, αλλά παντού ταυτόχρονα, απέραντα αντιληπτό στην ατμόσφαιρα. Πέρασε το χέρι του από τα μαλλιά του, νιώθοντας την παράξενη απουσία του καπέλου του.

Ο Ραλφ φαντάστηκε την καμπάνα να χτυπάει και να αντηχεί στην πόλη κατά την απελευθέρωση, την καμπάνα της Νοτιο Νταμ να χτυπάει για πρώτη φορά έπειτα από τέσσερα χρόνια, και ευχήθηκε να ήταν εδώ τότε. Χειροβομβίδες και αυτοσχέδιοι εμπρηστικοί μηχανισμοί σε άγνωστα παράθυρα, ο εχθρός που υποχωρούσε ατάκτως, η παρέλαση της νίκης, η άφιξη του στρατηγού Ντε Γκολ, η αφή της αιώνιας φλόγας,

οι τελευταίοι ελεύθεροι σκοπευτές του εχθρού, οι στρατιώτες των Συμμάχων να σημαδεύουν παράθυρα, να κλοτσούν πόρτες και να ανακαταλαμβάνουν κτίρια, κι άλλες παρελάσεις, ατέλειωτες παρελάσεις, άρματα μάχης Sherman αφημένα στον δρόμο, το χαρούμενο πρόσωπο των νεαρών γυναικών, τσιγάρα Philip Morris, παστίς στα μπαρ, ιδιοκτήτες να σκίζουν τους λογαριασμούς. Η χαρά του να είσαι ζωντανός και η βεβαιότητα ότι θα παραμείνεις ζωντανός, ότι μπορούσες να προφέρεις την απαγορευμένη λέξη: «μέλλον», *future, futur*.

Ήξερε ότι θα καταταγεί προτού αρχίσει ο πόλεμος όταν η μητέρα του πήρε στο σπίτι δύο παιδιά από την *Kindertransport*.^{*} Ήταν αδέρφια, και ο Ραλφ τα συμπάθησε αμέσως. Όταν κατέβηκαν από το τρένο, ήταν τρομερά αγχωμένα, όπως ήταν ο Ραλφ πριν από πέντε χρόνια, όταν με τη μητέρα του έφυγαν βιαστικά από το Λονδίνο, βασιζόμενοι σ' ένα όνομα και μια διεύθυνση. Κρατούσαν σφιχτά ένα βιβλιαράκι, *Όσο είσαι στην Αγγλία: χρήσιμες πληροφορίες και οδηγίες για κάθε πρόσφυγα*. Ο Ραλφ είχε απομνημονεύσει το αγαπημένο του κομμάτι: «Μην ξεχωρίζεις μιλώντας δυνατά ούτε με τον τρόπο ή την ενδυμασία σου. Οι Άγγλοι αντιπαθούν πολύ την επίδειξη. Δίνουν μεγάλη σημασία στη σεμνότητα, προτιμούν τον απείριστο λόγο από την υπερβολή, καθώς και το ευπρεπές ντύσιμο και ανάλογους τρόπους. Εκτιμούν τους καλούς τρόπους πολύ περισσότερο από τον πλούτο. Θα διαπιστώσετε ότι λένε “Ευχαριστώ” για την πιο μικρή εξυπηρέτηση – ακόμα και για το εισιτήριο του λεωφορείου της μίας πέννας το

^{*} Η επιχείρηση μεταφοράς και διάσωσης περισσότερων από 10.000 παιδιών από τη Γερμανία, την Πολωνία, την Αυστρία, την Τσεχοσλοβακία, κυρίως προς τη Μεγάλη Βρετανία. (Σ.τ.Μ.)

οποίο έχουν πληρώσει». Αργότερα τα δύο ξένα παιδιά κούρνιαζαν πάνω του σαν κουτάβια, κατά τη διάρκεια μιας νυχτερινής επιδρομής, και τα ενθάρρυνε με μικρά αποσπάσματα αγγλικών. («Μιλήστε με διστακτικά αγγλικά παρά με καλά γερμανικά – και όχι δυνατά».)

Σε όλη την παιδική του ηλικία και την εφηβεία του, τα πάντα ήταν θέμα προσαρμογής. Σύντομα συνήθισε τις σειρήνες και κατέβαινε στο καταφύγιο με τρόπο, αφήνοντας τα χέρια των παιδιών για να κρεμάσει το παλτό του σ' ένα καρφί όπως οι ενήλικες. Ξάπλωνε με τη μητέρα του και τα παιδιά ανάμεσα σε κορμιά που έμοιαζαν με κομμάτια παζλ και στύλωνε το βλέμμα στα αμπαζούρ περιμένοντας να δει αν θα σβήσουν τα φώτα.

Όταν έμαθε πως οι Σύμμαχοι είχαν ισοπεδώσει το Αμβούργο, ότι χιλιάδες αεροπλάνα έριχναν τόνους βόμβες, μέρα νύχτα, επί εβδομάδες, ήταν λες και το τελευταίο εμπόδιο συμμετοχής είχε καταρρεύσει. Θαμμένη κάτω από τα σκεπάσματα του χρόνου, όπως οι σπόροι κάτω από το χιόνι, κείτονταν η γενέτειρά του, ένας κόσμος με θολά νερά, πουλιά που κούρνιαζαν κάτω από τις επικλινείς στέγες, ήχο από τα βαπόρια που σφύριζαν. Ο Ραλφ συνειδητοποίησε ότι δεν μπορούσε να γιορτάσει αυτό που ήταν απ' όλες τις απόψεις μια σεβαστή νίκη, το βράδυ κλοτσούσε τα σεντόνια, που τυλίγονταν γύρω από τα καλάμια του, καθώς ονειρευόταν έναν κυκλώνα που έλιωνε την ασφαλτο, πυρπολούσε τα κανάλια, ρουφούσε το οξυγόνο από τα κελάρια, με την έλξη του να τραβάει τους ανθρώπους στην πυρκαγιά σαν ξερά φύλλα.

Του πήρε μήνες να συμφιλιωθεί με τα νέα. Ακόμα και τότε δεν μπορούσε να συνειδητοποιήσει πλήρως ότι το Αμβούργο δεν υπήρχε πια. Όταν το σκεφτόταν, ήταν σαν να εξερευνά

ένα ούλο απ' όπου έλειπε ένα δόντι. Αλλά όταν ήρθε η άνοιξη, μετά τα δέκατα έβδομα γενέθλιά του, ο Ραλφ κατατάχθηκε στο Βασιλικό Σώμα Τεθωρακισμένων ως Ραλφ Γούντγουορντ. Είχε ακούσει πως ήταν προτιμότερο να καταταγεί σ' ένα σύνταγμα αρμάτων απ' ό,τι στο πεζικό, μιας και δε θα ήταν αναγκασμένος να περπατάει όλη μέρα κι όλη νύχτα να σκάβει χαρακώματα. Μόνο αφότου κατατάχθηκε ανέφερε κάποιος τις φρικτές απώλειες που είχαν υποστεί στη Βόρεια Αφρική. Σχεδόν κανένας που να βρισκόταν σε τανκς δεν είχε επιβιώσει περισσότερο από τρεις μήνες: ήταν εύκολος στόχος όταν ο ήλιος έδνε πίσω τους.

Είχε εκπαιδευτεί στο Φάρνμπορο ως ασυρματιστής, λόγω των γερμανικών του. Ο κόσμος ψιθύριζε ήδη πως έπαιρναν κεφάλι, και αθόρυβα άρχισαν να ετοιμάζονται για μαζική επίθεση στη Νορμανδία. Ο Ραλφ ένιωθε μεγάλη αγριότητα στη σκέψη της κατάκτησης των κατακτητών. Ήθελε να οδηγήσει ένα τανκς σε γερμανικό έδαφος. Σκεφτόταν, καθώς άλειφε πηχτή μαύρη κόλλα στεγανοποίησης στο κάτω μέρος του τανκς, ότι δεν ήθελε ιδιαίτερα να σκοτώσει Γερμανό, αλλά έναν ναζί μπορεί να τον σκότωνε.

Καθώς η μέρα της επίθεσης πλησίαζε, όλες οι άδειες ανακλήθηκαν. Η κινητοποίηση των μονάδων αναβλήθηκε μια μέρα λόγω κακοκαιρίας, και τους κράτησαν σε προσωρινά στρατόπεδα σ' ένα δάσος. Ήπαιζαν χαρτιά, έτρωγαν και περιέμεναν. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα δέχτηκαν ένα τηλεφώνημα, κι όλη η Δεύτερη Στρατιά κινητοποιήθηκε. Ο θόρυβος ήταν τόσο δυνατός, ώστε ο Ραλφ σχεδόν περίμενε πως οι ναζί θα τους άκουγαν καθώς πλησίαζαν. Προχωρούσαν μες στη νύχτα, πετώντας τα ψιλά τους, που λαμπύριζαν, στους δρόμους, οι γυναίκες τούς χαιρετούσαν από παράθυρα στους τελευταίους

ορόφους. Στο Γκόσπορτ κοιμήθηκαν στα πεζοδρόμια, οι βαριές μηχανές από τις Rolls Royce έκαναν σιγανούς ήχους καθώς κρύωναν, έως το ξημέρωμα.

Ο λοχίας τους τους έδωσε για πρωινό ροδάκινα κονσέρβα και κρέμα, πράγματα που ο Ραλφ είχε να δει απ' όταν ξεκίνησε ο πόλεμος. Ενώ κρατούσε την κονσέρβα, είχε έντονη την αίσθηση πως αυτό ήταν το τελευταίο του γεύμα – ότι θα πέθαινε σε λίγες ώρες κι ότι θα συνέβαινε πολύ γρήγορα για να σκεφτεί τιδήποτε. Τη μια στιγμή θα προσπαθούσε να ακούσει στον ασύρματο, και την άλλη θα ήταν ένα σύμπλεγμα παραμορφωμένου μετάλλου, μαύρων οστών και σάρκας που θα κάπνιζε, ένας σωρός σε μια ξένη αμμουδιά που θα προσφερόταν για να τον τσιμπολογήσουν οι γλάροι και να τον γλείψουν τα κύματα. Ήπιε το τελευταίο γλυκό ζουμί από την κονσέρβα, νιώθοντας θλίψη και ευγνωμοσύνη που η ύπαρξή του του είχε δώσει τη δυνατότητα να γευτεί.

Το δικό τους ήταν το πρώτο όχημα στο αρματαγωγό, σταματημένο ακριβώς δίπλα στη μακρινή ράμπα. Ήταν σκοτεινά, και η θάλασσα είχε κύμα. Οι αλυσίδες που κρατούσαν δεμένα τα οχήματα κροτάλιζαν. Το μυαλό του Ραλφ έπλεε στις αναθυμιάσεις του πετρελαίου. Όταν οι άνδρες του ανέβηκαν επάνω, έβλεπαν πλοία παντού, αμυντικά αερόστατα γέμιζαν τους ουρανούς σαν στόλος φάντασμα. Η ακτή εμφανίστηκε πάλι και ύστερα η ίδια η Γκολντ Μπιτς, και επέστρεψαν στα τανκς τους, ενώ ο Ραλφ συντόνισε τον ασύρματο για να λάβει εντολές.

Αποβιβάστηκαν μέσα σε ενάμιση μέτρο νερό, ενώ Spitfire περνούσαν χαμηλά στον ουρανό βουίζοντας. Παροπλισμένα τανκς ήταν ήδη σκόρπια στην παραλία. Στους βράχους, ψηλά, σ' ένα από τα σπίτια κυμάτιζε μια γαλλική σημαία. Η διαταγή ήταν να προχωρήσουν – να συνεχίσουν ό,τι κι αν γίνει. Ο Ραλφ

είχε την εντύπωση πως είχαν φτάσει πολύ αργά για να μπορούν να φανούν χρήσιμοι με οποιονδήποτε τρόπο, σχεδόν σάμπως να είχαν τελειώσει πια οι εχθροί για να τους πολεμήσουν.

Τον πρώτο τους στρατιώτη τον σκότωσαν πατώντας τον. Πέρασε λίγη ώρα ώσπου να μπορούν να ελέγξουν το περιβάλλον τους όπως έπρεπε. Ο αντίπαλος στρατιώτης ήταν ακόμα εμφανώς ζωντανός, αλλά είχε γίνει χαλκομανία στην άμμο, κι έτσι ο Ραλφ ειδοποίησε με τον ασύρματο να έρθουν από το πεζικό να τον βγάλουν αν τα κατάφεραν.

Όλη τη μέρα και την επόμενη διέσχιζαν στενά θαμνώδη περάσματα σε μονή στοίχιση. Όλοι ήξεραν ότι το μπροστινό τανκς θα ήταν το πρώτο που θα χτυπούσαν, οπότε έπαιζαν ένα αργό παιχνίδι ρωσικής ρουλέτας, οδηγούσαν εκ περιτροπής για πέντε λεπτά, ελπίζοντας απεγνωσμένα να μην πέσουν σε χαρακώματα ή σ' ένα καμουφλαρισμένο αντιαρματικό πυροβόλο των 88 χιλιοστών, μιας και δεν επρόκειτο να επιβιώσουν. Όταν περνούσαν τα πέντε λεπτά, πήγαιναν στο τέλος της γραμμής, γελώντας ανακουφισμένοι που θα ζούσαν άλλα είκοσι.

Ο καιρός άρχισε να κρυώνει. Κατευθύνθηκαν ανατολικά, σταματώντας το βράδυ για να φτιάξουν τσάι και να διαβάσουν παλιές εφημερίδες υπό το φως φλεγόμενων πόλεων. Όταν έμαθαν ότι είχαν πάρει το Παρίσι, ήταν σχεδόν σαν να είχε τελειώσει κιόλας ο πόλεμος, αν και ακόμα είχαν πολύ δρόμο μπροστά τους. Οι Σύμμαχοι είχαν ρίξει τριάντα χιλιάδες άνδρες από τον ουρανό, ένα σύννεφο αλεξιπτωτιστών που αιωρούνταν στον αέρα, ξύλινα ανεμόπτερα στροβιλίζονταν κι έπεφταν σαν χτυπημένες πεταλούδες. Υπό το καθαρό βάρος των αριθμών, ο Ραλφ άρχισε να ελπίζει ότι θα επιβιώσει για να δει το τέλος του πολέμου.

Τον χειμώνα προέλαυναν πλέον στην Ολλανδία προς τη Γερμανία. Το κρύο ήταν θανατερό, και ο Ραλφ είχε βαρεθεί να τους ρίχνουν. Είχε βαρεθεί το ουρλιαχτό των Nebelwerfer. Είχε βαρεθεί να επισκευάζει τις ράγες, τους ανθρώπους που κρύβονταν στα χαρακώματα. Τους συνηθισμένους κόσμους που ενσωματώνονταν στο νέο αφήγημα διά βασανισμού. Τα αγροκτήματα που έγιναν οχυρώματα· τις κραυγές στον ασύρματο. Είχε βαρεθεί ακόμα και την αδιάκοπη ευδιαθεσία των ανδρών του, την εγγύτητά τους, τα αστεία για τους Γερμανούς, τα κορμιά τους, που ίδρωναν μέσα σε άσπρες φανέλες. Είχε βαρεθεί να πολεμάει μέρες ολόκληρες για μια μικρή γέφυρα που δεν είχε καν ακουστά. Και πιο πολύ απ' όλα είχε αρχίσει να φρίττει στη σκέψη ότι θα έφτανε στη Γερμανία.

Τα πράγματα έφτασαν σε κομβικό σημείο ένα βράδυ όταν είχαν καθίσει με τα σκυλομπισκότα τους, το βούτυρο και το κρέας σε κονσέρβα. Ο Ραλφ βγήκε από το τανκς. Ήταν σειρά του να φτιάξει τσάι. Το χιόνι είχε πέσει πριν από ώρα και η επιφάνειά του έτριζε σαν παγωμένη λίμνη κάτω από τις μπότες του, δεν ήταν μαλακό και αφράτο, αλλά απέραντο και κρυστάλλινο, το χιόνι μετά την Εδέμ. Τα πόδια του Ραλφ είχαν αρχίσει να μυρίζουν απαίσια. Το δέρμα γύρω από τη φτέρνα του έμοιαζε με άσπρη κοπριά και τον φαγούριζε τρομερά. Ήθελε στεγνές κάλτσες.

Άναψε τον φούρνο, κοίταξε τη μικρή φλόγα του, σκέφτηκε φλογοβόλα. Είχε δει ένα οχυρό να λαμπαδιάζει με στρατιώτες μέσα. Σε μια τέτοια κατάσταση τα χερουίλια στις πόρτες ήταν εντελώς άχρηστα. Ο πυροβολητής τους είχε κάνει ένα κακόγουστο σχόλιο πως είχε πεθυμήσει κυριακάτικο ψητό την ώρα που παρακολουθούσαν. Ο Ραλφ προσπάθησε να συγκεντρωθεί σε ό,τι έβλεπε μπροστά του. Στο τανκς. Στην

ομίχλη. Στο θρόισμα των φύλλων από τα ζώα σ' έναν κοντινό οπωρώνα. Στον συριστικό ήχο της γκαζολίνης.

Κάπου μακριά ο Ραλφ άκουγε έναν απροσδιόριστο κρότο κι ένα χαμηλό βουητό. Ηχούσε σαν κεραυνός, αν και ο ίδιος είχε μιαν αβάσιμη ιδέα ότι στην ομίχλη κεραυνός δεν έπεφτε. Έβαλε το νερό να βράσει. Ακουγόταν σαν φυλλωσιές που συνθλίβονταν. Άρχισε να αισθάνεται το βουητό μέσα από τη γη.

«Σηκωθείτε!» φώναξε ο Ραλφ. «Κάτι έρχεται!»

Το πρώτο πράγμα που είδε ο Ραλφ μέσα από την ομίχλη ήταν η μαύρη κάννη ενός αντιαρματικού, να αιωρείται τρία μέτρα πάνω από το έδαφος και να παίρνει τη μορφή ενός ογκώδους τανκς Tiger, ούτε πέντε μέτρα μακριά. Το Churchill τους ήταν ακριβώς στη γραμμή πυρός του πυροβόλου των 88 χιλιοστών, ένα τερατώδες όπλο, σαν τηλεγραφοξύλο. Ο Ραλφ δεν είχε δει ποτέ του άλλο από κοντά – ήταν σχεδιασμένο να διαλύει τανκς από χιλιόμετρα μακριά. Το κεφάλι του νυσταγμένου πυροβολητή πρόβαλε από την καταπακτή.

«Οδήγα!» φώναξε ο Ραλφ, τρέχοντας να καλυφθεί.

Το τανκς ξεκίνησε με έναν πνιχτό ήχο, ο πυργίσκος άρχισε να στριφογυρίζει κατά τη φορά του ρολογιού, και τότε ο Ραλφ ήξερε πως έπρεπε να τρέξει. Το Churchill μπορούσε να φτάσει τα 65 χιλιόμετρα την ώρα αν χρειαζόταν, και δεν υπήρχε τρόπος να υπερισχύσει του Tiger. Είχε φτάσει στα μισά του οπωρώνα, όταν εκσφενδονίστηκε στο έδαφος. Γύρισε το κεφάλι του, μικρό και εκτεθειμένο χωρίς το κράνος. Ο πυροβολητής ήταν κρεμασμένος ο μισός έξω από τον πυργίσκο, αναίσθητος, φλεγόμενος. Ο Ραλφ έχασε τις αισθήσεις του.

Όταν συνήλθε, ήταν ξαπλωμένος σε σεντόνια, πίσω από τη γραμμή του μετώπου, βλέποντας να φτάνουν άλλοι σε φορεία από την Αμβέρσα. Όταν είχε αναρρώσει επαρκώς, ο

διοικητής του τον κάλεσε για μια φρικτά σύντομη συνάντηση, όπου του ανακοίνωσε ότι κανένας από τους άνδρες του δεν είχε επιβιώσει και του έδωσε ένα σημείωμα να πάει στην επιμελητεία για να μετατεθεί.

Ο Ραλφ στάλθηκε στην T-Force,* με το καθήκον να αναλάβει το Ράδιο Αμβούργο, απ' όπου ο αποστάτης και μεελάς των Συμμάχων, Γουίλιαμ Τζόις, γνωστός ως Λόρδος Χο-Χο, μετέδιδε την αγγλόφωνη προπαγάνδα του. Στις 30 Απριλίου, έξω από την πόλη, ο Ραλφ συντονίστηκε στην τελευταία μετάδοση του Τζόις. Ήταν μεθυσμένος και μιλούσε λες και το πρόβλημα ήταν η αποτυχία των Συμμάχων να καταλάβουν τι επιδίωκε να πετύχει ο Χίτλερ. «Δεν είναι αλαζόνες, δε θέλουν να πάρουν κάτι που δεν τους ανήκει. Θέλουν μόνο να ζήσουν την απλή ζωή τους, ανενόχλητοι από εξωτερικές επιρροές».

Τότε πια το Αμβούργο το υπερασπίζονταν αστυνομικοί και η χιτλερική νεολαία. Ενάντια σε όλες τις πιθανότητες –και μάλιστα, παρά την αυτοκτονία του ίδιου του φίρερ– αντιστέκονταν κάμποσο. Αλλά στις 3 Μαΐου ο Ραλφ βρέθηκε μπροστά στον εξοπλισμό του Λόρδου Χο-Χο, κοιτάζοντας τη μαγνητοφωνημένη ταινία απ' όπου μεταδιδόταν το τελευταίο του μήνυμα. Έπαιξε πάλι τα τελευταία δευτερόλεπτα. «Η Γερμανία θα ζήσει. Επειδή ο γερμανικός λαός έχει μέσα του το

* Η T-Force ήταν ο στρατιωτικός βραχίονας μιας κοινής αμερικανοβρετανικής αποστολής που είχε ως σκοπό την κατάληψη και διαφύλαξη επιστημονικών, βιομηχανικών και τεχνολογικών πόρων της ναζιστικής Γερμανίας προτού αυτοί καταστραφούν ή λεηλατηθούν κατά την υποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων στα τελικά στάδια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου αλλά και στο διάστημα που ακολούθησε. (Σ.τ.Μ.)

μυστικό της ζωής, της αντοχής, της θέλησης και του σκοπού. Έτσι λοιπόν, σας λέω, με αυτά τα τελευταία μου λόγια –μπορεί να μη με ακούσετε για μερικούς μήνες– σας λέω *Ich liebe Deutschland, Heil Hitler* και αντίο». Ο Ραλφ τύλιξε την μπίνα σ' ένα μεταλλικό κουτί και βρήκε μια θήκη για να την πάρει ως αποδεικτικό στοιχείο.

Ακολούθησε όλα τα καλώδια, δοκιμάζοντας τις συνδέσεις. Άναψε τον εξοπλισμό, περιμένοντας να ξεσταθούν οι βαλβίδες. Το αχνό σφύριγμα ξεκίνησε σιγά σιγά. Ξερόβηξε και είδε τη βελόνα να τρεμοπαίζει. «Εδώ Ράδιο Αμβούργο, σταθμός της συμμαχικής στρατιωτικής κυβέρνησης». Ο Ραλφ έγλειψε τα χείλη του. Ο λοχίας του τον παρατηρούσε νευρικός, εμφανώς αμήχανος που άφηνε κάποιον να μεταδώσει ένα μήνυμα σε μια γλώσσα που δεν καταλάβαινε. Ο λοχίας κρατούσε το χαρτί με το επίσημο μήνυμα, το οποίο ο Ραλφ διάβασε όσο καθαρά και σωστά μπορούσε, προφέροντας συλλαβές που έκαναν την καρδιά του να χτυπάει σαν τρελή, σαν να ομολογούσε πως ήταν εχθρός. Και μετά έκλεισαν τον εξοπλισμό και του επιτράπηκε να κατέβει στο αρχείο, όπου ρώτησε για οποιονδήποτε με το όνομα Γούλφενσον. Έγινε μια έρευνα, από την οποία προέκυψε πως η γιαγιά του είχε πεθάνει το '43 στον βομβαρδισμό. Δύο χρόνια νωρίτερα είχαν πάρει τον παππού του με το τρένο. Τίποτα δεν είχε μείνει από το σπίτι της παιδικής του ηλικίας ούτε και οι παππούδες του.

Το 1946 ο Τζόις κρεμάστηκε, ο Ραλφ αποστρατεύτηκε. Θα έπαιρνε το τρένο της επιστροφής μέσω Παρισιού. Στην εφημερίδα διάβασε πως η βρετανική κυβέρνηση είχε συμφωνήσει να δεχτεί χίλιους ανήλικους από τα στρατόπεδα, αλλά βρήκαν μόνο 732 επιζώντες. Και ίσως ήταν εγωιστικό –η μητέρα του, πάντως, δε φαινόταν να τον έχει συγχωρήσει ακό-

μη— αλλά όταν ήρθε η στιγμή να επιβιβαστεί στο τρένο για την Αγγλία, εκείνος έμεινε στην αποβάθρα. Η Αγγλία και η Γερμανία, όσο άδικο κι αν ήταν, φαίνονταν σαν κομμάτια ενός γκριζου συνεχούς θλίψης και αυθαίρετης σκληρότητας, ενώ το Παρίσι ήταν μια πόλη δυνατοτήτων, όπως την είδε φευγαλέα από το παράθυρο του τρένου, που έστεκε σχεδόν ακέραιο ανάμεσα στα ερείπια της Ευρώπης.

Σκοτείνιαζε. Ο Ραλφ στάθηκε στο παρατηρητήριο για καμιά ώρα ακόμα, βλέποντας τα φάτα να ανάβουν. Ένα ή δύο στην αρχή, ύστερα κι άλλα και πιο συχνά, ώσπου τα νήματα πυρακτώσεως της πόλης άναβαν τόσο γρήγορα, που έχανε το μέτρομα. Αυτή η πόλη του βολφραμίου. Με τον καιρό θα ξεχνούσε ότι το είχε δει αυτό. Θα έπαιρνε το ασανσέρ για να κατέβει, στριμωγμένος με όλα τα ζευγάρια. Σάρωσε για άλλη μία φορά με το βλέμμα τον βαθύ μπλε ουρανό και την πόλη. Εκεί πέρα το Μαρέ. Κι εκεί, πάνω από τη Μονμάρτη, που κάποτε λεγόταν *Mons Martis*,* η βασιλική της Σαρκ Κερ, όπου φώλιαζαν τα κοράκια.

* (Λατινικά:) Όρος του Άρη. (Σ.τ.Μ.)

ΠΑΡΙΣΙ, 1958. Ύστερα από μια τυχαία συνάντηση, ο Ραλφ και η Έλσα μπλέκονται σε μια ερωτική σχέση που θα αλλάξει τα πάντα.

Και οι δυο τους φέρουν σημάδια από τα βίαια γεγονότα που συντάραξαν την Ευρώπη. Ο Ραλφ έφυγε παιδί από τη Γερμανία και πέρασε τα παιδικά του χρόνια ως πρόσφυγας στην Αγγλία προτού η σύντομη θητεία του στον Βρετανικό Στρατό και το τέλος του πολέμου τον οδηγήσουν στο Παρίσι, όπου αισθάνεται ότι μπορεί να κρυφτεί από το παρελθόν και να επιχειρήσει σταδιακά να το ξεπεράσει.

Η Έλσα επίσης κατάγεται από τη Γερμανία και βασανίζεται από τις δικές της τραυματικές αναμνήσεις. Προσπαθεί να κρύψει από τον Ραλφ τις περιστάσεις που την έφεραν στη Γαλλία, αλλά, καθώς ερωτεύονται ολοένα και πιο βαθιά ο ένας τον άλλο, έρχεται αντιμέτωπη με ένα δίλημμα: μπορεί να τον εμπιστευτεί για να τη συγχωρήσει για το παρελθόν της, ή το βάρος των ευθυνών της θα την απομακρύνει από τον Ραλφ μια για πάντα;

Σ' ένα Παρίσι που γιατρεύει τις πληγές του από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τρώει τις σάρκες του καθώς η τάξη του παλιού κόσμου καταρρέει, ο Ραλφ προσπαθεί απεγνωσμένα να κρατηθεί στο μοναδικό πρόσωπο στο οποίο νιώθει ότι ανήκει, ενώ συνάμα αντιμετωπίζει την προοπτική μιας πραγματικότητας όπου ο έρωτας ίσως δεν αρκεί.

Μια αξέχαστη ερωτική ιστορία και μια συγκινητική ματιά στο τίμημα που κλήθηκαν να πληρώσουν οι άνθρωποι που έζησαν στη ματωμένη Ευρώπη του εικοστού αιώνα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20289

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ